პროლეტარელებო ყველა ქვეყნისაო, შეერთდით!

კომუნისტი

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და მინისტრთა საბჭოს ორგანო

КОММУНИСТ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

გაზეთი გამოდის 1920 წლის 3 ივნისიდან

№ 89 (20180) შაბათი, 16 აპრილი, 1988 წელი. ◆ ფასი 3 კაპ.

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროში

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროში 14 აპრილს გამართულ სხდომაზე დაამტკიცა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის მოწოდებანი მშრომელთა საერთაშორისო სოლიდარობის დღის — 1 მაისისათვის.

სხდომაზე განიხილეს სკკპ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივნის მ. ს. გორბაჩოვის ინფორმაცია უზბეკეთის სს რესპუბლიკაში მოგზაურობის შესახებ. ცენტრალურ ეკონომიკურ უწყებებს, სამინისტროებსა და საკავშირო პროფსაბჭოს წინადადება მიეცათ დაამუშაონ მშრომელთა, პარტიული და სამეურნეო აქტივის მიერ შეხვედრებისა და საუბრების დროს წამოყენებული საკითხები. ამასთან განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმინა იმას, რომ საჭიროა გაუმჯობესდეს ეკონომიკური პოტენციალის გამოყენება და ამის საფუძველზე დაჩქარდეს რესპუბლიკის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარება. დადეკლარა შესაბამისი წინადადებანი შეიტანონ სკკპ ცენტრალური კომიტეტის განსახილველად.

განხილეს და მოიწონეს წინადადებანი ქვეყანაში სახალხო განათლების მართვის ორგანიზაციისა და სტრუქტურის შესახებ, სკკპ ცენტრალური კომიტეტის 1988 წლის თებერვლის პლენუმის „ჭითითებათა შესაბამისად მართვის ახალმა სტრუქტურამ უნდა უზრუნველყოს ამ სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის უფრო ეფექტიანი განხორციელება.

ახლად შექმნილ სსრ კავშირის სახალხო განათლების საკავშირო-რესპუბლიკურ სახელმწიფო კომიტეტს ეკისრება სტრატეგიის შემუშავება, პროგნოზირება და პერსპექტიული დაგეგმვა სწავლებისა და აღზრდის დარგში. მან უნდა გადაწყვიტოს საყოველთაო საშუალო განათლების კონცეფციის ფორმირებისა და რეალიზაციის, წარმოებასთან და მეცნიერებასთან სასწავლებელთა ინტეგრაციის ეფექტიანი ფორმების, ფართო გამოყენების, სწავლების თანამედროვე ტექნიკური საშუალებებით საშუალო და უმაღლესი სკოლის აღჭურვის, კადრების კვალიფიკაციის ამაღლებისა და გადამზადების სისტემის სამეცნიერო-მეთოდიკური და ორგანიზაციული ხელმძღვანელობის, უმაღლეს სასწავლებელთა სამეცნიერო პოტენციალის გამოყენების გაუმჯობესების ამოცანები. ფართოდდება სახალხო განათლების მართვის ადგილობრივი ორგანოების სასწავლო-აღმზრდელობითი დაწესებულებების უფლებები. გათვალისწინებულია მნიშვნელოვნად შემცირდეს მართვის აპარატი.

სხდომაზე მოისმინეს ინფორმაცია 7 აპრილს ტაშკენტში ავღანეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტთან ნაჯიბულლასთან მ. ს. გორბაჩოვის შეხვედრისა და 3-6 აპრილს ქაბულში სამუშაო ვიზიტის დროს ავღანეთის ხელმძღვანელებთან ე. ა. შევარდნაძის მოლაპარაკების შედეგების შესახებ. გამოითქვა კმაყოფილება. იმის გამო, თუ როგორ ვითარდება საბჭოთა კავშირ-ავღანეთის თანამშრომლობა და ურთიერთმოქმედება, მათ შორის ავღანეთის პრობლემის საგარეო ასპექტების გადაწყვეტის საქმეში. ამის შედეგია ჟენევის დიპლომატიური პროცესის დამთავრება და ავღანეთის გარშემო ვითარების პოლიტიკური მოწესრიგების შესახებ დოკუმენტების ხელმოწერა.

საბჭოთა კავშირ-ავღანეთის უმაღლესი დონის შეხვედრამ, რომლის შედეგი გახდა საბჭოთა კავშირ-ავღანეთის ერთობლივი განცხადება, დადასტურა, რომ ორივე მხარის მისწრაფებაა კვლავაც მტკიცედ იმოქმედონ ავღანეთის ვითარების ყოვლისმომცველი მოწესრიგების მიღწევის მიმართულებით. ჟენევაში უკვე მიღწეულ მორიგებათა მიხედვით განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ახლა ავღანეთის პრობლემის საშინაო ასპექტების გადაწყვეტის. მისადმი მიდგომა ზუსტად არის განსაზღვრული განცხადებაში, რომელშიც გამოითქვა მტკიცე და გადამწყვეტი მზაობა-ჭერა ავღანეთში ეროვნული შეერგების, ფართო კოალიციურ საფუძველზე ეროვნული შეერთების კვალიფიკაციის ამაღლებისა და გადამზადების სისტემის სამეცნიერო-მეთოდიკური და ორგანიზაციული ხელმძღვანელობის, უმაღლეს სასწავლებელთა სამეცნიერო პოტენციალის გამოყენების გაუმჯობესების ამოცანები. ფართოდდება სახალხო განათლების მართვის ადგილობრივი ორგანოების სასწავლო-აღმზრდელობითი დაწესებულებების უფლებები. გათვალისწინებულია მნიშვნელოვნად შემცირდეს მართვის აპარატი.

სხდომაზე მოისმინეს ინფორმაცია 7 აპრილს ტაშკენტში ავღანეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტთან ნაჯიბულლასთან მ. ს. გორბაჩოვის შეხვედრისა და 3-6 აპრილს ქაბულში სამუშაო ვიზიტის დროს ავღანეთის ხელმძღვანელებთან ე. ა. შევარდნაძის მოლაპარაკების შედეგების შესახებ. გამოითქვა კმაყოფილება. იმის გამო, თუ როგორ ვითარდება საბჭოთა კავშირ-ავღანეთის თანამშრომლობა და ურთიერთმოქმედება, მათ შორის ავღანეთის პრობლემის საგარეო ასპექტების გადაწყვეტის საქმეში. ამის შედეგია ჟენევის დიპლომატიური პროცესის დამთავრება და ავღანეთის გარშემო ვითარების პოლიტიკური მოწესრიგების შესახებ დოკუმენტების ხელმოწერა.

საბჭოთა კავშირ-ავღანეთის უმაღლესი დონის შეხვედრამ, რომლის შედეგი გახდა საბჭოთა კავშირ-ავღანეთის ერთობლივი განცხადება, დადასტურა, რომ ორივე მხარის მისწრაფებაა კვლავაც მტკიცედ იმოქმედონ ავღანეთის ვითარების ყოვლისმომცველი მოწესრიგების მიღწევის მიმართულებით. ჟენევაში უკვე მიღწეულ მორიგებათა მიხედვით განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ახლა ავღანეთის პრობლემის საშინაო ასპექტების გადაწყვეტის. მისადმი მიდგომა ზუსტად არის განსაზღვრული განცხადებაში, რომელშიც გამოითქვა

საუბარი გამომცემლებთან

15 აპრილს მ. ს. გორბაჩოვმა სკკპ ცენტრალურ კომიტეტში მიიღო თავიანთ წიგნის — „გარდაქმნა და ახალი აზროვნება ჩვენი ქვეყნისა და მთელი მსოფლიოსათვის“ — გამომცემლები — ამერიკის გამომცემლობა „ჰარპერ ენდ როუს“ უხუცესი ვიცე-პრეზიდენტი საიმონ მაიკლ ბესი და კორნელია ბესი, ბრიტანეთის გამომცემლობა „კოლინს პაბლიშერზისა“ და ამავე დროს, „ჰარპერ ენდ როუს“ აღმასრულებელი დირექტორი იან ჩეპმენი და მარჯორი ჩეპმენი.

მათ ავტორს გადასცეს წიგნის სახარეკლო ეგზემპლარები ამერიკული და ბრიტანული ვარიანტები. გაიმართა გულთბილი საუბარი წიგნის ჩანაფიქრსა და მიზნებზე, იმაზე, თუ რატომ გავრცელდა წიგნი ასე ფართოდ მთელ მსოფლიოში და რატომ მოიპოვა ასეთი პოპულარობა.

(საკდისი).

• • •

ᲡᲣᲠᲐᲗᲖᲔ: შეხვედრის დროს.

ᲡᲐᲙᲓᲘᲡ-ᲡᲐᲥᲘᲜᲤᲝᲠᲛᲘᲡ ტელეფოტო.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტზე

გავაძლიეროთ პოლიტიკური პასუხისმგებლობა გარდაქმნისათვის

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა მიიღო დადგენილება გაზეთ „პრავდის“ სარედაქციო სტატიასთან — „გარდაქმნის პრინციპები: აზროვნება და მოქმედების რეოლუციურობა“ — დაკავშირებით ორგანიზაციულ და პოლიტიკურ ღონისძიებათა შესახებ“.

დადგენილებაში აღნიშნულია, რომ 1988 წლის 8 აპრილს გაზეთ „პრავდის“ სარედაქციო სტატია „გარდაქმნის პრინციპები: აზროვნებისა და მოქმედების რეოლუციურობა“ შეიცავს სოციალისტური ნებისყოფის ახალი ეტაპისათვის პრინციპულ დებულებებსა და დასკვნებს, რომლებიც ეყრდნობა პარტიის XXVII ყრილობის, სკკპ ცენტრალური კომიტეტის 1985 წლის აპრილის პლენუმის გადაწყვეტილებებს, დროულ და დამაჯერებელ ახსნას სცემს რევოლუციონერულად და გარდაქმნის სანიადაგიერ განწყობილებებს, გაზეთი „სოვეტსკაია როსიას“ 5. ანდრეევას პუბლიკაციაში რომ ისახება. „პრავდის“ სარედაქციო სტატია ხელს უწყობს ძალთა კონსოლიდაციას გარდაქმნის გარშემო, რასაც მოწმობს პარტიულ და საბჭოთა ორგანოებში, რესპუბლიკურ პრესაში მოსული მრავალი გამოხმაურება.

საქართველოს პარტიული ორგანიზაციები, მახობრივი ინფორმაციის საშუალებები ახორციელებენ დემოკრატიზაციისა და საჯაროობის განვითარების, გარდაქმნაზე აქტიურად ორიენტირებული საზოგადოებრივი აზრის ფორმირების თანამიმდევრულ ღონისძიებებს. ამავე დროს XIX საკავშირო პარტიული კონფერენციისათვის მზადების მიმდინარეობა გვიჩვენებს იმის საჭიროებას, რომ კიდევ უფრო გავაღრმავოდ და გავაფართოოთ ეს მუშაობა ორგანიზაციულ-პარტიული და იდეოლოგიური შემოქმედების ყველა საშუალებით.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა, რომელმაც გაითვალისწინა, თუ რა აქტუალური გაზეთ „პრავდის“ მიერ დასმული საკითხები და რაოდენ საჭიროა მათი ფართო განხილვა რესპუბლიკის ყველა კომუნისტის, მშრომელის პოლიტიკური პასუხისმგებლობის გაზრდის, სოციალური აქტიურობისა და ინიციატივის სტიმულირების, დემოკრატიზაციისა და საჯაროობის, როგორც საბჭოთა საზოგადოების განვითარებისა და თვისებრივი განახლების პირობის, პროცესის შეუქცევადობის ღრმა შეგნების მიზნით, დაავალა პარტიის საოლქო, საქალაქო, რაიონულ კომიტეტებს მოაწყონ ყველა პარტიული ორგანიზაციაში პარტიული აქტივის, პოლიტიკური განათლებისა და ლექციური პრაქტიკის სისტემის ძალებით, პარტიულ კრებებსა და რესპუბლიკის დაწესებულებათა, / საწარმოთა შრომითის კოლექტივებში გაზეთ „პრავდის“ სარედაქციო სტატიაში ჩამოყალიბებული დებულებებისა და დასკვნების განხილვა და ახსნა-განმარტება, განსაზღვრონ თითოეული როლი და პრაქტიკული წვლილი გარდაქმნის პროცესში, ამასთან გაითვალისწინონ კონკრეტული ამოცანები ადგილებზე. მიზანშეწონილად ცნეს, რომ კრებების მუშაობაში მონაწილეობდნენ პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საოლქო, საქალაქო და რაიონული კომიტეტების, სარეგიონო კომიტეტების, სარეგიონო კომიტეტების წევრები, პარტიული აპარატის მუშაკები, მეცნიერების, შემოქმედებითი ინტელიგენციის წარმომადგენლები.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს ხელმძღვანელი რგოლების პასუხისმგებლობის გაძლიერებას მორალური და სოციალური კლიმატის მდგომარეობისათვის, შრომითი კოლექტივების თვითმმართველობის განვითარების, ეკონომიკური საყოველთაო სწავლების მოქნილი ორგანიზაციისა და სამეურნეო რეფორმის განხორციელებისათვის; კრიტიკისა და თვითკრიტიკის საყოველთაო დამკვიდრების, აზროვნების პოლიტიკური სიმწიფის ჩამოყალიბების, შრომითი კოლექტივების პარტიკული ამოცანებისა და მოთხოვნებისაგან დემოკრატიზაციისა და საჯაროობის პრინციპების განუყოფლობისათვის. მთელი პარტიულ-პოლიტიკური მუშაობა ამ მიმართულებით უნდა დავუყვაროთ XIX საკავშირო პარტიული კონფერენციისათვის მზადების მიმდინარეობას.

რესპუბლიკური და ადგილობრივი გაზეთების, ეურნალების, ტელევიზიისა და რადიოს, საინფორმაციო სააგენტოს, გამომცემლობების ხელმძღვანელობის წინაშე დასახულია ამოცანა მიაღწიონ პუბლიკაციათა მეტ პოლიტიკურ დახასიათებას, არ დაუშვან გამოსვლები, რომლებიც ხელს ნაკლებ ინფორმაციას, ეროვნული ინტერესების, ეროვნული ეკონომიკის, ეროვნული ეკოლოგიის, ეროვნული ენის, ეროვნული ისტორიის, ეროვნული ტრადიციების, ეროვნული ეკლესიის, ეროვნული ეკონომიკურ ინტერესებს, ეროვნული ეროვნული ეროვნული

XIX საკავშირო კონფერენცია

ჩვენი რესპუბლიკის კომუნისტები, რომლებიც ამჟამად თავიანთი პარტიული კომიტეტების პლენუმებზე საქმიანად განიხილავენ XXIII ყრილობის ცენტრალური კომიტეტის წლევანდელი თებერვლის პლენუმის მასალებს, მისი მოთხოვნებისა და ამბანთა მ. ს. გორბაჩოვის სიტყვის ფილოსოფიებისა და დასკვნების გათვალისწინებით ანალიზებენ ამ მხრივ ადგილებზე არსებულ მდგომარეობას, განიკვეთი შუამიის ავკარგს და მათთან მჭიდრო ურთიერთკავშირითვე სახვევ საქმიანობის რადიკალურად გარდაქმნა-გაუმჯობესების კონკრეტულ გზებს.

დღეს ჟურნალშიაა პარტიის გორის საქალაქო კომიტეტის პლენუმზე კომუნისტ მ. აბუაშვილის გამოსვლას.

უკმარისობის გრძნობით

დღეს, როცა პარტია და მთავრობა ასეთ მოთხოვნებს უყენებენ სკოლას, განსაკუთრებული სიმწვავით დგება პედაგოგიკის დარგის მუშაკთა მობილიზების, მათი მუშაობის ფორმებისა და მეთოდების სრულყოფის, სკოლის მთელი საქმიანობის ხარისხისა და ეფექტიანობის ამაღლების აუცილებლობა.

ქალაქ გორში ამჟამად აღრიცხვაზე გვყავს თითქმის ყველა საგნის ათობით სპეციალისტი. დაგნერგეთ მასწავლებელთა დანიშვნის ასეთი წესი: ძირითადი მასწავლებლის საავადმყოფო ფურცელზე ყოფნისას მისი შემცვლელის მიერ ჩატარებული გაკვეთილების მოსმენისა და გაანალიზების საფუძველზე ქალაქის საგნის თავადინ სპეციალისტი, სკოლის დირექტორი და სასწავლო ნაწილის გამგე წერენ დასკვნას, იმსახურებს თუ არა შემცვლელი თავიანი ცოდნისა და პედაგოგიური ტაქტით ძირითად სამსახურში გადაყვანას, და მხოლოდ ამის შემდეგ იწერება ბრძანება მუშაკის სამსახურში მიღებაზე.

ცნობილია, რომ დამწყებ პედაგოგებს დიდი დახმარება სჭირდებათ. მათი კვალიფიკაციის სისტემატური ამაღლებისათვის ნაოფიერად მუშაობს ქალაქის მეთოდკაბინეტი (გამგე — ი. კალანდაძე), ახალგაზ მასწავლებლებისათვის რთულ თემებზე რეგულარულად ტარდება ღია გაკვეთილები, პრაქტიკული და ლაბორატორიული სამუშაოები, ბევრად მიზანსწრაფული გახდა სემინარები, თეორიული ხასიათის შეკრებები, მეტი ურადღება ექცევა გამოცდილი, ნოვატორი პედაგოგების მუშაობის შესწავლა-განზოგადებას. კარგი შედეგი აქვს სკოლაში მეთოდიკური

გუშინ, დღეს, ხვალ

ფაქტი ■ მოვლენა ■ კომენტარი

ჩეხოსლოვაკია უფრო დაახლოვდა

შეჯამდა შედეგები კონკურსისა „სსრ კავშირი-ჩეხოსლოვაკიის სოციალისტური რესპუბლიკა: მეგობრობის თანამშრომლობა", რომელიც მოეწყო გაზეთ „სოვეტსკაია აფრიკის" ფურცლებზე.

ჩეხოსლოვაკიის სოციალისტური რესპუბლიკის, მისი ისტორიის, ეკონომიკისა და კულტურის შესახებ საუკეთესო ცოდნა გამოავლინეს დიდი სამამულო ომის ვეტერანმა, პრაღის განათლებულმა მონაწილემ მ. ბისტრო

გრიგოლ როგაქიძის ტრაგედია

დღეს უკვე ფაქტის წინაშე ვდგავართ: გამოჩენილი ქართული მწერალი გრიგოლ რობაქიძე, რომლის სახელსაც ნახევარ საუკუნეზე მეტი ხნის განმავლობაში შეუვალი ტახუ ედო, ფაქტობრივად რეაბილიტირებულია. ამიერიდან ყველა მკითხველს საშუალება ეძლევა, დაეწყოს მის ამ უკვე ბიბლიოგრაფიულ ინვიზიობად ქცეულ ნაწარმოებებს, რომლებსაც ფურნალ-გაზეთები და გამომცემლობები ერთიმორის მიყოლებით აქვეყნებენ.

საკარიბოდ და საზოგადოებრივი ცხოვრების დემოკრატიზაციამ, პარტიის ნებით დღითიდღე რომ იკიდებს ფეხს და ჩვენს ყოფაში განუხრელად მკვიდრდება, საშუალება მოგვცა, ბევრი ისტორიული მოვლენა და ფაქტი სხვა პრიზმაში დაგვეხახა. სხვაგვარად წარმოჩინდა გრიგოლ რობაქიძე და მისი შემოქმედებაც. იგი მთელი სისრულით უნდა აღდგეს ქართველი ერის სულიერ საგანძურში და სამარადჟამოდ თავისი კუთვნილი ადგილი დაიკავოს. ეს უკვე თითქმის მომზადარი ფაქტია და მწერლობის მოყვარე ყოველი მამულიშვილი ქართველის გული სავსეა სიხარულით.

რა მსურს ვთქვა ახალი, ის, რაც საზოგადოებასთვის დღემდე უცნობია? უცნობი და საკვლევი, რასაკვირველია, ბევრი რამ გვაქვს, რასაც, ალბათ, სათანადო სპეციალისტები ჩაუჯდებიან, მე კი მსურს ფართო მკითხველი საზოგადოების წინაშე სამსჯავროზე გამოვიტანო ერთი ჩემი ძველი წერილი, რომელიც, ყველასთვის გასაგები მიზეზების გამო, დღემდე არსად დაბეჭდილა და არც შეიძლებოდა დაბეჭდილიყო. უფრო სწორად, ეს წერილი კი არა, გამოსვლა, რითაც ტრიბუნაზე 1986 წლის 19 იანვარს, 22 წლის წინათ, საქართველოს მწერალთა III-ნ ყრილობას მივმართე. გასაკვირი არ არის, თუ გამოსვლამ ამთავითვე დიდი მოთქმა-მოთქმა და შეხლა-შემოხლა გამოიწვია. გამარჩნენენ ჩემს ხანმოკლე ფიგურას შორის, რომლებიც დიდი რიხით გამოვიდნენ წამოყენებული დებულებების გასაბათილებლად და ორატორის მიმართ რეპრესიების გამოყენებაც მოსახოვეს ხელისუფლებას. სამეფნერიოდ, ყრილობა მათ არ დაეთანხმა, თუმცა, მიუხედავად დაპირებებისა, არც გრიგოლ რობაქიძის რეაბილიტაციის საკმე წასულა წინ.

ტრიბუნაზე წარმოთქმულ სიტყვას მე თითქმის სრულიად უცვლელად ვთავაზობ მკითხველს. თითქმის-მეთქი, ითქმის ვამბობ, რომ არსად ვიხსენიებ პირს, ქართველ პუბლიცისტს, რომელსაც პირველდან ბოლო სიტყვამდე ვეკამათები. ეს პუბლიცისტი დღეს ცოცხალთა შორის აღარ არის და ვერ ვაძლევ თავს უფლებას მოუშუშებელი ტკივილი მივაყენო განსვენებულის ოჯახის წევრებს, შთამომავლობას, მკითხველის წინაშე კი ბოდიშს ვიხდი, თუ მსტავრულ-პუბლიცისტური თვალსაზრისით წერილი ისე ვერა მაქვს გამართული, როგორადაც დღეს შემეძლო გამემართა.

ქართველ მწერალთა ეს ყრილობა ეროვნული კულტურისათვის ფრიად მნიშვნელოვან მოვლენტნი შეიკრიბა. იგი თითქმის უშუალოდ უსწრებს წინ კაცთა-ნაგებ ეროვნულ ნაგულ-ნაგულ განვიხილავ, ვისმე უცაბედად არ მოიჭეჭნოს, თითქოს აქ რობაქიძის ესთეტიკური მრწამსისა და პოლიტიკურ შეხედულებათა დაცვაზე მეკასრო. კოდეკაც დავიცავდი და თუნდაც ცეცხლს შეეკიდნოდი, თუკი მწერალს ამ ნაგულ-ნაგულ ფამოდებულ ეს ბანა ამის საშუალებას მომცემდა, მაგრამ ეს არ შეიძლება მოხდეს თუნდაც იმ უბრალო მიზეზის გამო, რომ მე, ისევე როგორც თვითეული თქვენთაგანი, ჯერ ერთი, არ ვიზიარებ რობაქიძის პოლიტიკურ პლათფორმას, კერძოდ, ორიენტაციის საკითხს, არ ვიზიარებ ერის სამსახურის მისეულ ფორმებს და საშუალებებს, არ ვიზიარებ-და, სულ ცოტა, აბსურდად მიმაჩნია საქართველოს დღევანდელი მდგომარეობის რობაქიძისეული შეფასება.**

როგორი ეგზეგეზეა, ყველა ის ნიშან-თვისება ჩამოთვალე, რომელთა მოხსენიებითაც ჩვენმა პატიცემულმა პუბლიცისტმა რობაქიძის პორტრეტი დაგვიხატა თავის სტატიაში.

ვიდრე ირსებინ საკითხზე — ხსენებული სტატიის ზოგიერთი დებულებისა და დედაზრის გამოროიდან სიტყვის ვიტყოდე, ნება მიბოძეთ, ჭეიშვილის შესახებაც ვთქვა ოროიდე სიტყვა.

ალექსანდრე ჭეიშვილი ბევრი ქართველი მწერლის ამხანაგი და მეგობარი იყო. თუმცა ასაკით უმცროსი გახლდთ, პირადად მე ჭეიშვილს კარგად ვიცნობდი და პატივსაც ვცემდი, როგორც განთლებულ და სინდისიერ ადამიანს. პირად ურთიერთობაში და ლიტერატურულ გამოსვლებში ჭეიშვილი ჩემს შემდეგაც ამნიორ შთაბეჭდილებას ტოვებდა. მოღალატეობისა, განსაკუთრებით კი საქართველოს და ქართველი ხალხის სიძულვილისა, რაზედაც ლაპარაკია ზემოხსენებულ სტატიაში, მას არაფერი ემჩნეოდა. ამ მხრივ მე თითქმის ვერაფერს დავუმტკიცებ იმ დიდი ტაქტითა და გულისტკივილით დაწერილ სტატიას, რომელიც ა. ჭეიშვილს გიორგაცველების გამო გაზეთში „კომუნისტმა“ ამას წინათ გამოაქვეყნა.

მე სრულებით ვერაფერს ვიტყვი ჭეიშვილის იმ პოლიტიკურ შეხედულებებზე, რომლებსაც ის სიცოცხლის ბოლო წლებში დაადგა. ამ უკანასკნელთა გარშემო არც მე და, წარმოიდგინეთ, არც ჩვენს ყოველსმცოდნე პუბლიცისტს, ხელმასაგები საბუთი, თუნდ ერთი-ორი გამოსთქვამი მაინც, არ მოგვეპოვება. მიმასადამე, როდესაც ჭეიშვილის ბოლოდროინდელ პოლიტიკურ შეხედულებებს არ ვიცნობ, ძალიანაც რომ მინდოდეს, ცხადია, არც დაცვა შემიძლია მათი და არც ძაგება!

მაშ, თუ ასეა, რადა დარბა ბადავო რუსულ ლიტერატურულ გაზეთში გამოქვეყნებული სტატიის ავტორთან? მაშ, რა და რიგი მიმართულებით უნდა ვიდავოთ?

დავიწყებ ყველაზე მთავარით და, ჩემი ფიქრით, ელემენტარულით.

სტატიის წაკითხვის შემდეგ შეუძლებელია, კაცმა რაიმე სერიოზული აზრი გამოიტანო იმ სერიოზული საკითხების ირგვლივ, რომლებისთვისაც ნათელს მოსაფენად ის არის დაწერილი და გამოქვეყნებული. ნაცვლად იმისა, რომ ავტორი მთელი ობიექტურობითა და მამულიშვილური პასუხისმგებლობით მიუდგეს ერთგრეგ ერთი, ისე მეორე მწერლის ტალგაკეულ ცხოვრებას და მკითხველს დალაგებულად გაგებინოს, თუ საკითხის გამო მართლა რაიმე იცის, ანუ გვითხრას თუნდაც ორი სიტყვით მეტი იმაზე, რის მიხვედრა უბრწ გონებასაც კი შეეძლია, იგი უგემოური ოუმორით შეზავებულ სალაფავს გვთავაზობს და ჩაგვიცინება — მოგწონთ თუ არ მოგწონთ, შესვლიეთო.

მაგრამ ამნაირი განსაკუთრებული „სვლეპის“ დრო, მადლობა ღმერთს, კარგა ხანია წავიდა და დარწმუნების ძველებური მეთოდებით ფონს გასვლა დღეს არცთუ ისე ადვილია!

საკითხს მეორე მხარეცა აქვს: ვთქვათ, ჩვენს პატივცემულ პუბლიცისტს უჭირს, ანდა საერთოდ არ გამოუდის დიდმნიშვნელოვან საკითხებზე დიფერენციულად წერა. გაზეთის რედაქციას, ვინც ეს სტატია გამოაქვეყნა, ხომ მაინც უნდა ესმოდეს, რომ საჭირო და აუცილებელია, წერილში გამოქვეყნებული ყოველი აზრი, მთ უმტეს, თუ იგი ადამიანის სახელს, ისიც უცხო მიწაში დამარხულს შეეხება, სარწმენო იყოს, დიდი გულისყურით ასჯერ გაზომილი და ერთხელ გაჭრილი.

ქვეშოთ თანდათანობით გამოჩნდება, სწორედ ასე მოიქცნენ თუ არა ხსენებული სტატიის წერისას და გამოქვეყნებისას საერთაშორისო საკითხებში ფრიად ჩახედული ჩვენი პუბლიცისტი და „ლიტერატურნაია გაზეთა“ რედაქცია.

როგორი უარყოფითი შეხედულებაც უნდა გქონდეს რობაქიძის ზოგიერთი ნაწარმოების იდეურ მიზანსწრაფვაზე, ერთი რამ მაინც უეჭველია: რობაქიძე მწერლის დიდი ნიჭით დაჯილდოებული ლიტერატორი, უღრმესად გახათლებული პიროვნება და მშობელი ერის ეთილდღეობისათვის დაუღალავი მოღვაწე იყო. ხოლო თუ რობაქიძის ნიჭის ნაყოფი — მისი ზოგიერთი ნაწარმოები დღეს არ მოგვწონს, მხოლოდ იმის გამო, რომ ავტორის მსოფლხედველობამ, აგრეთვე ფორმალისტურმა გადაჯრებმა ეროსა და ნაწარმოების აგების სფეროში, იგი სხვა მამართულებით წაიყვანა და შემოქმედებასაც სხვა სახე მისცა.

მსგავსად დიდი რუსი მწერლის ივანე ბუნინისა, რომელმაც რევოლუციურ რუსეთს გაჩენის პირველ ღღესვე ზურგი შეაქცია და მთელი შეგნებული სიცოცხლე სოციალისტური სისტემის და არა რუსეთის მტრების ბანაკში გაატარა, გრიგოლ რობაქიძე, როგორც მაშინდელი რუსეთის ძველი ინტელიგენციის არცთუ მცირე ნაწილი, ბუნებრივია, ძალზე დრამატულად განიცდიდა თავისი სამშობლოს აწყოსა და ხვალინდელ ბედ-იღბალს.

ბოლოს და ბოლოს, ეს საყოველთაოდ ცნობილია, რობაქიძემ გადაწყვიტა, რომ, ვისაც საქართველოს კეთილდღეობა ნამდვილ, ბას ბოლშევიკების წინააღმდეგ ხმალი უნდა ეშიშვლებინა, მაგრამ ქვეყნის შიგნით ვერაფინ ვერაფერს გახდებოდა. სხვათა შორის, რობაქიძე უარყოფითად შეხვდა 1924 წლის გამოსვლებსაც. საქმეი იყო მძლავრი გარეშე ძალა. რობაქიძე ასე ფიქრობდა და ამ-ეც წუთით მის პოზიციაზე ვდგები, რათა საკითხის შინაგანი მექანიზმის გამოსარკვევად მწერლის აზრთა მსვლელობა და პოლიტიკურ დანაშაულამდე მისვლა თქვენს თვალწინ ნათლად აღვადგინო.

რაინდულმა სიამაყემ რობაქიძეს ნება არ მისცა, ბოლშევიკების წინააღმდეგ ფარული, იტაკქვეშა ბრძოლა გაეჩართა. მან სამშობელო დატოვა და პოლიტიკური თავშესაფარი ბოლშევიზმის მოწინააღმდეგე ავრესიულ ბანაკში პოვა. სულხან-საბა ორბელიანივით სამშობლოს ბედ-იღბლის მაძიებელს გერმანიის იმედი ჰქონდა. საგულისხმოა, რომ ეს ამბავი 1931 წელს მოხდა. ამ დროს ფაშიზმი ჯერ კიდევ არ იყო გამარჯვებული და არც არავინ ფიქრობდა, თუ ის ოდესმე სახელმწიფოს საქმე ხელში ჩაიგდებდა.

გერმანიაში მყოფი რობაქიძე პოლიტიკურ მოღვაწედ არ ქცეულა. ის კვლავ თავისუფალი პროფესიის მოქალაქედ დარჩა. რაიმე პოლიტიკურ ან სახელმწიფო სამსახურში არც მაშინ და არც შემდეგ არ შესულა. ქვეშევრდომობაც კი რომელიმე უცხო სახელმწიფოსი, მათ შორის გერმანიისა, არ მიუღია: მას სიკვდილამდე ემიგრანტის პასპორტი ჰქონდა.

ამაოდ ცდილობს ჩვენი პუბლიცისტი გულუბყვილო მკითხველის მიმხრობას. რობაქიძის ლიტერატურული კარიერა დასავლეთ ევროპაში და თვით გერმანიაში, სრულიადაც არ არის რაიმეთი დაკავშირებული ფაშისტურ პარტიასთან ან ფაშისტების დიქტატურასთან. მისი პიროვნული ნიჭი გერმანელ ენაზე სტეფან ცვაიგს რედაქციითა და წიგნურ ფორმით ძველებური მეთოდებით ფონს გასვლა დღეს არცთუ ისე ადვილია!

**საკითხი მეორე მხარეცა აქვს: ეროვნული ენა, როდესაც ამ, თუ საკითხს ფორმალურად მიეკედგებით, პარტიულ დანაშაულს ნარეკი ეროვნულ ენაზე ეწოდებ, ეს ეროვნული ენა ეროვნული ენა ეროვნული ენა

„სიცოცხლე შინ და გარეთ...“

ლორეტა შენგელია თანამედროვე ქართველ გრაფიკოსთა ერთ-ერთი საინტერესო წარმომადგენელია. მის ნამუშევრებს მოწონება დაუმსახურებია მრავალ საკავშირო გამოფენაზე; წარმატება ხვდა პერსონალურ გამოფენებსაც — 1983 წელს კვიპროსში, ხოლო მომდევნო წელს გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში...

მხატვარი ქალის შემოქმედება ჟანრობრივი მრავალფეროვნებით გამოირჩევა. მას აქვს პორტრეტები, გრაფიკული სერიები, პეიზაჟები, ნატურმორტები. საგანგებო ყურადღებას კი მაინც მისი პორტრეტები იმსახურებს.

ლორეტა შენგელია ნაყოფიერად მოღვაწეობს წიგნის გრაფიკაშიც. განსაკუთრებით აღსანიშნავია „ჩრიჩრდ მესამისათვის“ შესრულებულ ლითოგრაფიათა სერია, რომელმაც შექსპირის ქართული გამოცემის პირველი ტომი დამშვენა. ასევე ოსტატურად დასურათა მან სულხან-საბა ორბელიანის „სიბრძნე სიცრუისა“, იაკობ ცურტაველის „შუშანიკის წამება“, ლადო ასათიანის ლექსთა კრებული. ეს ილუსტრაციები გამოირჩევა გემოვნებით, მდიდარი ფანტაზიით, ემოციური აქცენტებით, ფორმათა დინამიკით, ხაზის თავისუფალი მონასმით. ყოველივე ამის წყალობით მხატვარი ახერხებს თანამედროვის თვალით დაგვანახვოს ლიტერატურული პირველწყაროს ადეკვატი.

ინტერესს იწვევს ილუსტრაციათა ფერითი გადაწყვეტაც. მხატვარი ლაქებად ალაგებს გრაფიკულ სფუძველზე ორ, ზოგჯერ სამ ფერს და ნახევარტონებით ლაკონიურად ძერწავს ფიგურათა სილუეტებს. ამ მხრივ აღსანიშნავია „სტუდენტის პორტრეტი“, „ახალგაზრდა მამაკაცის პორტრეტი“, „რუსაკო“. ისინი გვხიბლავს ფსიქოლოგიური სიღრმით, თავისთავადობით, ხასიათის სიმკვეთრით.

თბილისის სამხატვრო აკადემიის გრაფიკის ფაკულტეტის დამთავრება შემდეგ ლ. შენგელიამ ასპირანტურის კურსი სახელგანთქმული მხატვრების სერგო ქობულაძისა და ლადო გრიგოლიოს ხელმძღვანელობით გაიარა. მისი დებიუტი შედგა 1968 წელს მოსკოვში გამართულ მხატვართა ახალგაზრდულ საკავშირო გამოფენაზე, რომელზეც „რიჩრდ მესამის“ ილუსტრაციები წარადგინა.

— ქალბატონო ლორეტა, თქვენამდე არაერთ მხატვარს დიუსურათებია „რიჩარდ მესამე“. გებმარებოდათ თუ ხელს გიშლიდათ ეს მუშაობაში?

— ალბათ არც ერთი იყო და. არც მეორე. ეცდილობ მუშაობას ყველაფერი მანამდე შექმნილი დავივიწყო. თუმცა გამონაკლისიც ხდება: მაგალითად, „ოტელოს“ ილუსტრაციების შექმნისას ლოურენს ოლივიეს ოტელო დამეხმარა.

— მაინც რა დროს გიჩნდებათ ამა თუ იმ წიგნის დასურათების სურვილი?

— შექსპირის დასურათება მართლა უშუალოდ განვიცადე. თუმცა ყველაფერი ხომ მხატვარზე არ არის დამოკიდებული. ზოგჯერ გამომცემლობათა დაკვეთებიც გეკეკსს ხოლმე.

— საერთოდ, რას უფრო დიდ მნიშვნელობას ანიჭებთ პერსონაჟის გაგახრებისა და ტილოზე გადატანის დროს: ვიზუალურ მხარეს თუ ფსიქოლოგიას?

— ყოველთვის ფსიქოლოგია მიგანიშნებს, გამოსახვის რა ფორმას მივმართო.

— ფერს თუ აქვს მნიშვნელობა პერსონაჟის ხასიათის გახსნისათვის?

— ფერებში თითქმის არავითარ სიმბოლიკას არ ვდებ. ეს ჩემი აზრით, უფრო კონტურის საქმეა.

— ახლო მომავალში, რომელი ნაწარმოებიხ დასურათებას აპირებთ?

— ვფიქრობ შექსპირის „ანტონიოს და კლეოპატრაზე“.

— იქნებ გვითხრათ, როგორია თქვენი შემოქმედების მთავარ თემათა კონტურები?

— იყო ილუსტრაცია, შემდეგ დაზეკური გრაფიკა, მოგზაურობათა შთაბეჭდილებები, თბილისის მოტივები. ბოლო ეტაპი კი მაინც ფაუსტია. ისინი საშუალებას მაძლევს ერთმანეთთან დავაკავშირო სიცოცხლე შინ და გარეთ.

ესაუბრა
აკაკი სიხარულიძე.

სურათებზე: ლორეტა შენგელია მუშაობის დროს; „შუშანიკის წამების“ ილუსტრაცია და „მწყემსი ქალი“.

ჯ. ლომაძის და თ. ნიკოლაიშვილის („კომუნისტი“) ფოტო.

გუშინ, დღეს, ხვალ

ფაქტი ■ მოვლენა ■ კომენტარი

ეს ინფორმაცია თბილისის 57-ე საშუალო სკოლის მეცხრე კლასის მოსწავლემ ქეთი ღუდუშაურმა შემოგვაფინა:

ილიას გაკვეთილები დასრულებულია

ეს აზრი გასდევდა თავით ბოლომდე ჩვენი სკოლის ლიტერატურული წრის მორიგ შეცდილებას „ვისჩაფოთ და ვიცოდეთ ისე, როგორც ცხოვრობდა დიდი ილია“, რომელიც ლიტერატურულ-მუსიკალური კომპოზიციის სახით მეცხრე კლასის მოსწავლეებმა მოგაწოდეთ.

სხვადასხვაგვარი ღონისძიება ადრეც მოგვიწყვია, განგვეხილავს ნოდარ დუმბაძის ნაწარმოებები, შეგხვედრივარო კინოფილმებსა თუ სპექტაკლებში მისი ნაწარმოებების გმირების როლების შესრულებელ მსახიობებს, ვეთაყვლებოდა ეპაონელი მწერლის მოცულობა სიტის „შავ სახლრებაზე“ და ა. შ., მაგრამ ეს მაინც სხვა იყო — ვიცით: დიდ ილიასთან შეხვედრა ყოველთვის ბამორჩეულად სასახუსოსმგებლო. ამიტომ აქ, ელვის ძგელთან შეკრებილები განსაკუთრებით ველოდავდით ყველანი — ჩვენი წრის ხელმძღვანელი, ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი ლამარა თანდაშვილი, კომპოზიციის ყველა მონაწილე...

ახლა დიდ სამამულო ომში სახელოთა ხალხის გამარჯვების დღისადმი მიძღვნილ ლიტერატურულ საღამოს ვამზადებთ.

ბათუმს ივრი ფეიცლეება

ბათუმელ არქიტექტორთა ჯგუფმა შეიმუშავა აჭარის დედაქალაქის ერთ-ერთი ცენტრალური — ბლაგოვეგრადის ქუჩის რეკონსტრუქციის პროექტი, სადაც გათვალისწინებულია ბულგარელი სპეციალისტების — ბლაგოვეგრადის მთავარი არქიტექტორის ივანე კალაპარკასა და მხატვრის ლუსიენ დიმიტროვის წინადადებანიც.

— პროექტი ითვალისწინებს როგორც ქართელი, ისე ბულგარული ხუროთმოძღვრების თავისებურებებს, — თქვეს ბულგარელმა სპეციალისტებმა, — განხორახულია ბლაგოვეგრადის ქუჩის გადაკეთდეს მხოლოდ საქვეითდ გზად.

აქ მოეწყობა საგამოფენო დარბაზი, სამხატვრო სალონი, საქალაქო ყოფის მუზეუმი, ბუკინისტური მაღაზია, კაფე „ბულგარული სამზარეულო“, საფირმო მაღაზია, რომელიც ივაჭრებს ბულგარული საკონლით. ამ მაღაზიის პროექტის შექმნისათვის გამოცხადებულია კონკურსი ბულგარელ არქიტექტორთა შორის. ბლაგოვეგრადის ქუჩის განახლება ქალაქის რეკონსტრუქციის პირველი ეტაპია. ამ კვირა წამოწყების მესეეურებს შეიძლება დიდად დაეხმაროთ ძველი ბათუმის ღია ბარათებისა და ფოტოსურათების კოლექციონერები. მათ ხალისით მიიღებენ ამავე ქუჩაზე მდებარე №6 სახლში გამართულ არქიტექტურულ სახელოსნოში.

ამიერკავკასიის ხალხთა ენებზე

ლიტერატურას რუსულ, ქართულ, აზერბაიჯანულ და სომხურ ენებზე სთავაზობს მყიდველებს მარნეულში გახსნილი მაღაზია „პოლიტიკური წიგნი“. აქ ფართოდ არის წარმოდგენილი ნაწარმოებები მარქსისტულ-ლენინური თეორიის, სოციალისტური მშენებლობის პრაქტიკის, საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა სახელმწიფოს საგარეო და საშინაო პოლიტიკის, საერთაშორისო ცხოვრების საკითხებზე.

ახალი დადგმა ზესტაფონის

უშანგი ჩხეიძის სახელობის სახალხო თეატრმა მორიგ პრემიერად უწოდა ვ. კანდელაკის პიესა „ხევსურული ბალადა“.

როლები შესარულეს რესპუბლიკის დამსახურებულმა არტისტმა გ. წერეთელმა, საკავშირო და საერთაშორისო ფესტივალის ლაურეატებმა რ. და ნ. აბესაძეებმა, ბ. ტაბატაძემ, ვ. კვინიკაძემ, ა. აბესაძემ, მსახიობებმა ლ. წერეთელმა, ზ. აბესაძემ, გ. კახნიაშვილმა, ნ. ბიუკაშვილმა, მ. ცქიტიშვილმა, ც. თამბაგარმა, ზ. მდივანმა, მ. ჯოხონელიძემ, დ. ბაკრაძემ და სხვებმა.

სპექტაკლი დადგა რესპუბლიკის დასახურებულმა არტისტმა ვ. წერეთელმა, მხატვრობა ეკუთვნის საკავშირო ფესტივალის ლაურეატს ჯ. კახნიაშვილს, სპექტაკლი მუსიკალურად გაფორმა დ. მერკვილიაშვილმა.

ახალი დადგმა მაყურებელმა გულთბილად მიიღო.

ჭადრაკის დაფებთან

ბრიუსელში მიმდინარე მსოფლიო თასის გათამაშების მეთერთმეტე ტურის შემდეგ კარპოვმა 7,5 ქულა დააგროვა და პირველ ადგილზეა. მომდევნო ადგილებზე არიან: ბელიავსკი — 7 ქულა, პორტიში — 6,5, სალოვი და ნანი — 6-6, ნიკოლიჩი, სპალენი და ანდერსონი — 5,5-5,5, ლუბოეეიჩი და სერიავანი — 5-5, სოკოლოვი, ტალი, ტიმანი და ნოგეიროასი — 4,5-4,5, კორჩნოი და საქსი — 4-4, ვინანსონი— 1,5 ქულა. შეჯიბრების დამთავრებამდე დარჩა 6 ტური.

ბაქოში გრძელდება მოკადრაკე გოგონათა მსოფლიო პირველობის შესარჩევი ტურნირი. 8 ტურის შემდეგ მეჯიბრეთა კვლავ ერთპიროვნულად და ამასთან დაუმარცხებლად ლიდერობს ქეთევან კახიანი. მას აქვამდე 7,5 ქულა აქვს. მეორე ადგილზეა აზერბაიჯანელი აინური სოფი